

Farmakoterapija respiratornih infekcija

Vesna Vujić-Aleksić, dr med.

Katedra za farmakologiju, toksikologiju i
kliničku farmakologiju

Tonzilofaringitis

- Bolest zahvata oba pola, sve starosne grupe, ali najčešće obolijevaju djeca.
- Najčešći uzročnici su:

adenovirusi – vodeći uzročnik

streptokok grupe A, s tim da su streptokokne infekcije rijetke kod djece ispod 3 godine. Oko 20% školske djece su prenosnici infekcije streptokokom grupe A, a nemaju simptome.

Tonzilofaringitis-analgetici

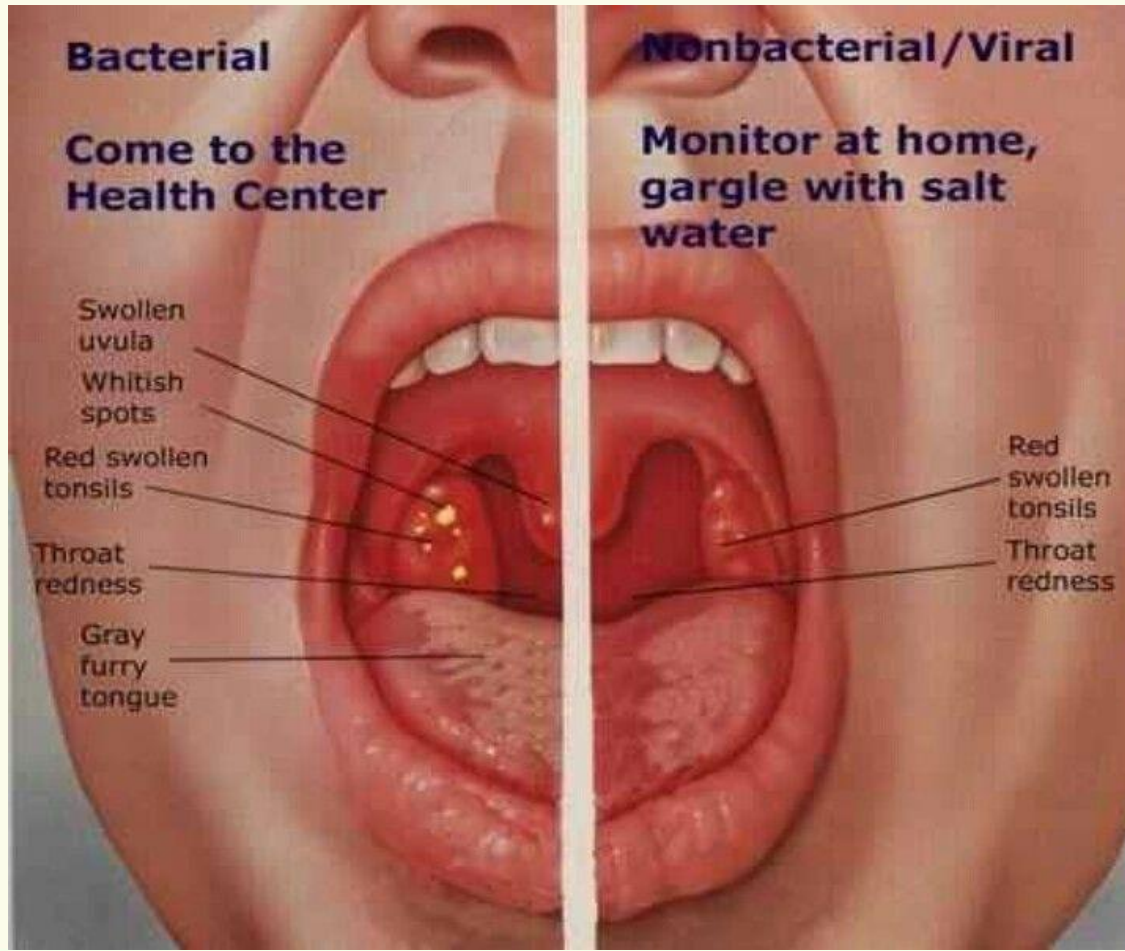

- Paracetamol je lijek izbora za analgeziju kod upale grla:
odrasli: 0,5-1g svaka 4 h, maksimalno 4g dnevno;
djeca: 2-14 god: 60-500 mg 1-3 puta dnevno,
- Nesteroidni antireumatici su alternativa - prednost treba dati ibuprofenu u odnosu na ostale NSAID.
- Kod simptomatskog liječenja preporučuje se uzimati dovoljno tekućine (čaj), grgljati slanu vodu (1/4 kuhinjske kašike soli otopljene u 2 dcl vode) ili čaja od kadulje, te izbjegavati cigaretni dim. Kod grlobolje mogu se uzeti pastile protiv grlobolje.

Tonzilofaringitis-antibiotici

- Penicilini su lijekovi izbora.
- Kod preosjetljivosti na peniciline, primijeniti makrolide.
- Cefalosporini ne mogu zamijeniti peniciline.
- Indikacija za antibiotsko liječenje se postavlja na osnovu dokazane streptokokne infekcije kulturom (bris grla, 2-3 dana) i/ili brzim antigen testom (STREP test, 15 min).
- Odgađanje antibiotika za 1-3 dana neće povećati rizik od komplikacija
- Kod teškog opšteg stanja pacijenta može se odmah empirijski početi sa primjenom antibiotika dok se čeka nalaz brisa.

Razlika između bakterijskog i virusnog tonzilofaringitisa

Dokazana infekcija streptokokom grupe A-odrasli

Parenteralna terapija	
-benzil penicilin sa prokain-benzil penicilinom 1 600 000 ij im, jednom dnevno	10 dana
Peroralna terapija	
Penicilin V (fenoksimetilpenicilin ili benzatin fenoksimetil penicilin) 500 000 - 2 000 000 ij per os, 4 puta na dan	10 dana
Preosjetljivosti na penicilin	
eritromicin, 500 mg/6 sati, maksimalno 4 g dnevno	10 dana
klaritromicin 250 mg/12 h; maksimalno 500 mg dva puta dnevno	10 dana
azitromicin, 500 mg jednom dnevno	5 dana

Dokazana infekcija streptokokom grupe A-djeca

<u>Parenteralna terapija</u>	
<i>Benzil penicilin sa prokainbenzil penicilinom</i>	
-predškolska djeca: 400 000 <u>ij im</u> , 1-2 puta <u>dnevno</u> ,	10 <u>dana</u>
-školska djeca: 800 000 <u>ij im</u> , 1-2 puta <u>dnevno</u> ,	10 <u>dana</u>
<u>Peroralna terapija</u>	
<i>Penicilin V (fenoksimetilpenicilin ili benzatin fenoksimetil penicilin)</i>	10 <u>dana</u>
<u>odojčad i dieca težine 20 - 40 kg: 400 000 - 750 000 <u>ij</u> 4 puta <u>na dan</u></u>	
Eritromicin (<u>preosjetljivosti na penicilin</u>) 30-50 mg/kg/ <u>dan</u> ;	10 dana
ili djeca do 2 godine:125 mg/6 sati;	
2-8 godine: 250 mg/6 sati.	
<u>Klaritromicin 15 mg/kg/dan podijeljeno u dvije doze</u> ;	10 dana
maksimalno 50 mg/kg/dan	
Azitromicin 12 mg/kg dan jednom dnevno	5 dana

Akutna upala srednjeg uha

- *Akutni otitis media* je akutno inflamatorno oboljenje srednjeg uha.
- Najčešće se javlja kod predškolske djece (starosti od 6 mjeseci do 2 godine), rjeđe nakon 7. godine, a kod odraslih rijetko
- Infekcije su češće zimi,
- 25-50% slučajeva su bakterijske etiologije,
- 25% slučajeva su virusne etiologije.

Akutna upala srednjeg uha-znaci bolesti

- Povišena temperatura,
- Prisutni znaci bola u uhu,
- Starija djeca će obično opisati bol u uhu,
- Manja djeca reaguju plačem, razdražljiva su i često se bude (obično uz plač),
- Oslabljen sluh tokom respiratorne infekcije može ukazati na otitis (često mala djeca ne znaju to tačno izraziti),
- Opšti, nespecifični simptomi infekcije gornjeg respiratornog trakta.

Akutna upala srednjeg uha-ciljevi terapije

- Kontrolisati bol,
- Otkloniti infekciju,
- Prevenirati komplikacije,
- Izbjegavati nepotrebnu primjenu antibiotika po svaku cijenu!

NEFARMAKOLOŠKE MJERE

- Lagano zagrijavanje bolnog uha može doprinijeti smirivanju kod starije djece.
- Izbjegavati ispiranje uha i kapanje kapi u uho (bilo kojih!!!).

Akutna upala srednjeg uha- farmakoterapija (1)

- Prva linija terapije je analgo-antipiretska terapija u trajanju od 48-72 sata za djecu stariju od 2 godine, a kod djece mlađe od 2 godine ne duže od 24 sata.

- Analgetik:

*paracetamol, doza: 10-15 mg/kg tt svakih 4-6 sati ili
ibuprofen, doza: 5-10 mg/kg tt svakih 6-8 sati.*

Akutna upala srednjeg uha- farmakoterapija (2)

- Nema uvjerljivih dokaza da primjena oralnih antihistaminika i dekonjestiva ima terapijsku korist.
- Veoma često je bolno uho posljedica prehlade, virusne upale grla, koji simuliraju akutni otitis media.
- Ukoliko simptomi perzistiraju, klinička slika se pogorša ili je lokalni nalaz isti ili lošiji, potrebno je ordinirati antibiotike!

Akutna upala srednjeg uha- farmakoterapija (3)

Inicijalni izbor antibiotske terapije je:

- Amoksicilin: 40-60 mg/kg/dan podijeljeno u 3 doze

Za djecu <2 godine 14 dana, a djecu >2 godine 10 dana.

Kod alergija na penicilin, terapija je:

- azitromicin: 10 mg/kg/dan – jednom dnevno 1. dan; potom 5 mg/kg/dan - 4 dana ili
- klaritromicin: 15 mg/kg/dan podijeljeno u 2 doze 10 dana ili
- eritromicin, doza: 30-50 mg/kg/dan podijeljeno u 3-4 doze 10 dana.
- Kotrimoksazol (trimetoprim+sulfametoksazol) 8-10 mg/kg/dan (sulfometaksozola) podijeljeno u 2 doze.

Akutna upala srednjeg uha- farmakoterapija (4)

REKURENTNA UPALA:

- amoksicilin+klavulanska kiselina 40-60 mg/kg/dan amoksicilina (podijeljeno u 3 doze)
- cefaklor 20-40 mg/kg/dan (podijeljeno u 3 doze)
- cefuroksim 30-40 mg/kg/dan (podijeljeno u 2 doze)
- azitromicin prvi dan: 10 mg/kg, od drugog do petg dana terapije: 5 mg/kg (jednom dnevno-uveče)
- eritromicin 30-50 mg/kg/dan (podijeljeno u 3 – 4 doze)
- klaritromicin 15 mg/kg/dan (podijeljeno u 2 doze)
- kotrimoksazol (trimetoprim+sulfametoksazol) 8-10 mg/kg/dan (sulfametaksozola) podijeljeno u 2 doze

Optimalna dužina terapije za djecu je 14 dana.

Akutno zapaljenje bronhija- bronhitis acuta

- Akutni bronhitis je kratkotrajna inflamacija traheje i bronhijalnog stabla. Kod djece se rijetko sreće kao samostalna bolest, obično je dio upale gornjih respiratornih puteva ili prati pneumoniju.
- Etiologija i epidemiologija
 - Obično virusi, ali može imati i bakterijsku etiologiju.
 - U > 80% slučajeva je uzrokovano respiratornim sincicijalnim virusom (RSV) - uzročnik se ne može precizno odrediti samo na osnovu kliničke slike.

Akutno zapaljenje bronhija-lijecenje (1)

Simptomatsko

- Davanje velikih količina tečnosti
- Vlaženje vazduha ili udisanje pare takođe olakšava disanje, iako nema dokaza da to skraćuje trajanje bolesti.
- Posturalno - perkusiona drenaža.
- Antitusici

Antibiotsko liječenje

- Bronhitis veoma rijetko zahtijeva antibiotsku terapiju

Akutno zapaljenje bronhija-lijecenje (2)

Antibiotici se daju:

- Ako postoji potvrda bakterijske etiologije,
- Ako je temperatura povišena duže od sedam dana, ili ako se normalizuje, a potom ponovo povisi,
- Ako postoji leukocitoza (ili je serumski CRP preko 50 mg/l),
- Ako se opšte stanje pacijenta pogoršava,
- Ako je djetetu oslabljen imunitet,
- Sumnja na mikoplazmu, hlamidiju ili bordetelu pertusis koje su jedini dokazani patogeni u etiologiji bronhitisa kod djece.

Akutno zapaljenje bronhija-lijecenje (3)

ANTIBIOTICI PRVE LINIJE

- Amoksicilin 50 mg/kg, podijeljeno u 3 doze, 7-10 dana
- 8 mg/kg trimetoprima + 40 mg/kg sulfametoksazola/dan (ko-trimoksazol) podijeljeno u 2 doze, 7-10 dana
- Eritromicin 30-50 mg/kg/dan, podijeljeno u 3-4 doze, 7-10 dan

ANTIBIOTICI DRUGE LINIJE

- Azitromicin 10 mg/kg/dan-jednom dnevno 1. dan; potom 5 mg/kg/dan - 4 dana
- Klaritromicin 15 mg/kg podijeljeno u 2 doze, 7-10 dana

UKOLIKO DIJETE ČESTO IMA PONAVLJAJUĆE EPIZODE OTEŽANOG DISANJA, SA KAŠLJEM I ZVIŽDANJEM U GRUDIMA, POSUMNJATI NA ASTMU.

Pneumonija dječije dobi-etilogija

VIRUSNA

- Respiratorni sincicijalni virus (RSV), od 1. do 3. godine
- Adenovirus, od 5 mjeseci do 5 godina
- Virus influence i parainfluence, kod starije djece
- Mycoplasma pneumoniae,
- Chlamidia

BAKTERIJSKA

- Streptococcus pneumoniae (90% svih bakterijskih pneumonija),
- Haemophilus influenzae,
- Staphylococcus aureus, kod slabog djeteta ili djeteta sa oslabljenim imunitetom,
- Klebsiella pneumoniae i G-organizmi kod novorođenčadi,
- Pneumonija kao komplikacija ospica (morbili) i boginja (varičele)

Pneumonija dječije dobi-lijecenje (1)

- Opšte mjere: antipiretici, rehidracija, kiseonik
- Antibiotiska terapija je obavezna kod svakog djeteta sa auskultatorno i radiografski dijagnosticiranom pneumonijom.

Predškolski uzrast	
penicillin V 50-100 000 ij/kg/dnevno	10 dana
amoksicilin 50 mg/kg/dnevno, <u>podijeljeno u tri doze</u> , (najvjerojatniji patogeni <u>pneumokoka i hemofilusa</u>)	10 dana
<u>eritromicin</u> 40 mg/kg <u>podijeljeno u 4 doze</u> , (alternativa kod alergije na penicilin ili sumnja na mikoplazmu)	10 dana
<u>azitromicin</u> 10 <u>mk/kg/dnevno</u> 1. dan, potom 5 mg/kg/ <u>dnevno</u> 4 dana.	5 dana

Pneumonija dječije dobi-lijecenje (2)

Školski uzrast	
eritromicin 40 mg/kg <u>podijeljeno u 4 doze</u> (<u>makrolidi su efikasni protiv najvjerovatnijih</u> <u>patogena- pneumokoka i mikoplazme</u>)	10 <u>dana</u>
penicillin V 50-100 000 I.J./kg/ <u>dnevno.</u>	10 <u>dana</u>

- Obavezno je pratiti odgovor na terapiju, i ako nema znakova poboljšanja tokom 2-4 dana, preispitati situaciju i eventualno hospitalizovati dijete.
- Radiografski nalaz se sporo normalizuje!
- Ukoliko je opšte stanje djeteta dobro, ne treba praviti kontrolni snimak prije isteka 4-6 nedjelja.

Akutni bronhitis kod odraslih

- ETIOLOGIJA: Adenovirus, Haemophilus influenzae, Haemophilus parainfluenzae, moguća sekundarna bakterijska infekcija

- LIJEČENJE:

Antipiretici/analgetici: po potrebi paracetamol, 2-4 g dnevno podijeljeno u 3-4 doze, acetilsalicilna kiselina 1,5-4 g dnevno podijeljeno u 3-4 doze.

Antitusici: folkodin i noskapin-iako su opijati ne izazivaju zavisnost; neopijatni antitusici su male efikasnosti

Antibiotici: Preporučuju se ako su simptomi ozbiljniji, kao što je visoka temperatura, purulentni sputum, postojanje HOPB.

Akutni bronhitis kod odraslih-lijecenje

Aminopenicilini amoksicilin 500 mg svakih 8 h	10 dana
<u>Makrolidi (sumnja na infekciju mikoplazmom)</u> eritromicin 500 mg na 6 h klaritromicin 500 mg na 12 h azitromicin, 250-500 mg	10 dana 10 dana 3 do 5 dana
<u>Tetraciklini (sumnja na infekciju mikoplazmom)</u> doksiciklin 100 mg dnevno	10 dana
<u>Fluorirani hinoloni (veoma teške infekcije ili neuspjeh drugih antibiotika)</u> ofloksacin 2x 100-200 mg/dan ciprofloksacin 2x 250-500 mg/dan norfloksacin 2x 400 mg/dan	7-14 dana

Pneumonija kod odraslih

Etiološki uzročnik:

- Tipične (uzročnici bakterije)
- Atipične (uzročnici virusi, mikoplazme, hlamidije, gljivice, protozoe)

Po mjestu nastanka:

- Vanbolnički stečene
- Bolnički stečene (nozokomijalne pneumonije)

Najveći značaj imaju vanbolnički stečene pneumonije, a najveći procenat (60–80%) od njih su tipične, bakterijama izazvane pneumonije (*Streptococcus pneumoniae* je najčešći).

Vanbolničke pneumonije

TIPIČNE:

- Iznenadan početak sa povišenom temperaturom, zimicom i drhtavicom, pleurlanom boli, produktivnim kašljem
- Uzročnici: Streptococcus pneumoniae (16-60%), Haemophilus influenzae (3-38%), Staphylococcus aureus (2-5%)

ATIPIČNE:

- obično se manifestuju kao blago respiratorno oboljenje
- Uzročnici: Legionella spp (2-30%), Mycoplasma pneumoniae (1-20%), Chlamydophila pneumoniae (6-12%)

Procjena težine pneumonije-CURB-65 skor

Dezorijentacija (<i>Confusion</i>)	1 bod
Urea preko 7 mmol/L (<i>Uremia</i>)	1 bod
Respiratorna frekvenca $\geq 30/\text{min}$ (<i>Respiratory rate</i>)	1 bod
Arterijski krvni pritisak (sistolni ispod 90 mmHg ili dijastolni ispod 60 mmHg) (<i>low Blood pressure</i>)	1 bod
Starost ≥ 65 godina	1 bod

Procjena težine pneumonije-CURB-65 skor

BROJ BODOVA PREMA CURB-65 SKOR

- 0 ili 1 bod-moguće je kućno liječenje
- 2 boda-razmotriti bolničko liječenje
- 3 boda-bolničko liječenje
- 4 ili 5 bodova-liječenje započeti u jedinici intenzivne njege

Generalni pristup liječenju vanbolničkih pneumonija

- Za vanbolničke pneumonije, za koje se smatra da su najčešće uzrokovane *S. pneumoniae*, *H. influenzae* i *M. catarrhalis*, lijekovi izbora su: beta laktamski antibiotici (amoksicilin, ko-amoksiklav, cefuroksim aksetil). Ako postoji alergija na beta laktame, liječenje se može započeti makrolidima (eritromicin, klaritromicin, azitromicin).
- Za atipične pneumonije, lijekovi izbora su makrolidi
- Za vanbolničke pneumonije sa pridruženim bolestima, lijekovi izbora su hinoloni ili makrolidi
- *Ukoliko makrolidi nisu dostupni iz bilo kog razloga, mogu se koristiti tetraciklini.*

Preporuke za ambulantnu terapiju vanbolničkih pneumonija

ANTIBIOTICI	DOZE
BETA LAKTAMSKI ANTIBIOTICI	
Amoksisilin	500 mg/8 h
Amoksisilin sa klavulanskom kiselinom	1000 mg/12 h
Cefuroksim aksetil	500 mg/12 h
MAKROLIDI	
Eritromicin	500 mg/6 h
Azitromicin	500 mg/24 h
Klaritromicin	250-500 mg/12 h
HINOLONI	
Ciprofloksacin	500 mg/12 h

Vanbolničke pneumonije-procjena uspjeha liječenja

- Nakon 48-72 h se pravi procjena uspjeha liječenja antibioticima, uz ponavljanje patoloških laboratorijskih nalaza.
- Preporuke Britanskog torakalnog društva o dužini liječenja ambulantno:
 - 7 dana kod nekomplikovane pneumonije
 - 7 do 10 dana kod težih slučajeva (etiološki nedefinisani)
 - 14 do 21 dan kod pneumonija koje su uzrokovane Legionelom, Stafilokokom ili Gram- uzročnicima.

Eradikacija penicilin-rezistentnih *Streptococcus pneumoniae*

- Druga generacija cefalosporina:
Cefuroksim
- Treća generacija cefalosporina:
Cefotaksim, Ceftriakson
- Hinoloni:
Moksifloksacin, Levofloksacin
- Vankomicin
- Makrolidi/ketolini: Telitromicin

Liječenje pneumonije izazvane sa *Haemophilus influenzae*

Aminopenicilini + beta-laktamaza inhibitori:

- Amoksicilin/klavulanat
- Ampicilin/sulbaktam

Druga generacija cefalosporina

- Cefuroksim

Treća generacija cefalosporina

- Ceftriakson
- Cefotaksim

Hvala na pažnji

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
UNIVERSITY OF BANJA LUKA
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
FACULTY OF MEDICINE

